

“Bovendien gaapt er tussen ons en u voorgoed een wijde kloof” - Parabels (2)

Toelichting bij Lc.16, 19-31: de parabel van de rijke man en arme Lazarus

Beste mensen,

Als we het over Lazarus hebben, dan gaat het niet over ‘een bedelaar’, zoals we zo vaak horen in een Bijbelvertaling, maar over een ‘arme’. Dus niet over iemand die je misschien 2 € zou geven – och ja, waarom niet? – maar over een ontrechte, hij telt niet, hij is arm. Dat is een heel verschil.

Dat is het thema van het Lucasevangelie: de verhouding van rijk en arm, want in zijn gemeenschap waar hij voor schrijft, zijn er groepen die herbergen die beide tezamen, die zitten tezamen: arm en rijk. Maar waarom die grote kloof in de wereld, want die is er. Lucas is de evangelist die ook schrijft ‘zalig de armen’ en niet ‘de arme van geest’, en ‘wee u gij rijken’. Dat is scherp. Maar dat heeft een appellerend karakter: waarom niet meer tot elkaar komen in Gods rijk?

Opvallend is dat die rijke geen naam heeft en die arme wel. In het Lucasevangelie zijn er rijken die zich bekeerd hebben tot de messiaanse beweging en die dragen wel een naam: Zacheus: *zie, de helft van mijn koninkrijk geef ik aan de arme*, zegt hij, nadat Jezus hem uit de boom heeft gehaald en bij hem thuis is komen eten. Zacheus wel, maar deze rijke niet. Dat wil zeggen: hij speelt geen rol in de bevrijdingsgeschiedenis. Wél in de wereld: hij draagt een purperen mantel – wow, bijzonder, koninklijk zelfs – en alle dag is hij vrolijk en leeft prachtig staat er: wij drinken op het leven! Ja, ja, lachen kan hij wel: *wat is het leven toch schoon, hé?*

Wie draagt de naam? De arme in deze parabel: Lazarus heet hij. Weet u wat dat betekent? ‘God helpt, El-azar’. Dat is eigenaardig, vindt u niet? Hoezo ‘God helpt’? Op deze aarde, voor die arme Lazarus? Hij blijft toch nogal arm hé? Is dat niet triest? Of is dat bedoeld voor in de hemel: ja, ja, God helpt voor later! Zou dat nou echt zo zijn? Helpt God niet nu, wil Hij nu niet helpen? Wie zou Hij dan helpen?

Die rijke, beste mensen! Hoe? Moet die geholpen worden, die heeft toch alles?

Zo redeneren we toch? Die rijke moet andere mensen helpen; die moet zijn portemonnee eens openen en een ander helpen. Neen, de bijbel spreekt omgekeerd: die rijke moet geholpen worden. Die rijke hé, die weet niet wat menselijkheid is, die weet niet wat mededogen, ontferming is. Die moet nog veel leren over medeleven, empathie... Die kent dat niet! Die leeft ook in een compleet andere wereld. Ja, wel zalig en vrolijk en prachtig... met wie?

Wie zal ‘m leren wat begaan zijn met iemand anders is, wat menselijkheid is?

Het Bijbels antwoord is: die arme. Die ligt met zijn Lazarus elke dag aan de poort van de rijke: te kloppen, te appelleren aan zijn geweten: ik wil u helpen. Die rijken die geen geweten hebben, geen menselijkheid, geen sikkepit medelijden, die straal voorbij gaan aan die mensen:

Zeg, die moeten mijn plezier niet bederven hé, haal die hier eens weg voor mijn deur! Die stinken, die zijn ziekelijk, half melaats. God helpt ja, maar de deur blijft potdicht!

Volgens het recent rapport van OXFAM-wereldwinkels zijn er 95 rijken – de baas van Ikea, de baas van Microsoft inbegrepen, Warren Buffett, enz. – die evenveel bezitten als arme helft van de totale wereldbevolking, te weten 3,5 miljard mensen. De namen van die 95 rijksten kennen we veel, die 3,5 miljard armsten zijn heel vaak naamloos, worden nameloos begraven, ook in België. ‘t Is bijzonder dat er hier een kaars brandt: voor de naamlozen, aan wie niemand denkt!

Wel de Bijbel draait die naamgeving om: de arme, de armste hebben een Naam, de rijke zou er zoveel van kunnen leren!

En dan verschuift de camera. Ander beeld. In de Bijbel staat er dan: en het geschiedde. Er gaat iets geschieden. Daar stierf de arme... aan wie moet je denken als er staat: toen stierf de arme? Is dat niet aan Jezus Messias? Vangt er dan geen nieuwe tijd aan? Worden de bordjes dan niet verhangen?

Het wordt hier mooi gezegd: de engelen droegen hem in de schoot van Abraham. Hoeveel armen worden niet vergeten en weggedaan met de begrafenis. Naamloos. Hier niet: hier wordt de arme omgeven door aandacht en liefde. De schoot van Abraham. Wat is dat eigenlijk? Dat heeft iets vaderlijks en iets moederlijks: de schoot is één en al ontferming; dat is het moederlijke: kom in mijn schoot, ja, kom bij mij, daar vind je geborgenheid. Het vaderlijke zit 'm in het oprichten van die ontferming, het verwekken, zodat er meer van komt. De schoot van Abraham betekent: de armen mogen er zijn, de klein gemaakten, die niet telden, de Lazarussen.

Van die rijke worden al die dingen niet gezegd: niet 'en het geschiedde', niet de engelen: *ook stierf de rijke en werd begraven*. Punt uit. Geen mis met 6 heren, prachtige muziek. Neen. Hierin zie je de ommezwaai. Misschien is dat wel het rijk van de doden: dat is het rijk van de bevoorrechten, de mensen met privileges, maar de poort blijft hermetisch gesloten. Dat is de hel. Nu nog altijd. En die spiegel wordt in de parabel op onze wereld gezet. De rollen omgekeerd. Nu ziet de rijke Abraham en Lazarus van verre. Hij ziet ze als zijn weldoener. Hij weet het nu wel, wie is mijn weldoener. Wat hij altijd had moeten zien, ziet hij nu, nu hij zelf in een pijnlijke positie komt: doop toch uw vinger in water en verlicht mijn pijn, alstublieft! De natte vinger van de arme is zijn redding. Zend Lazarus toch. De zending van de arme onder de rijken. Ja, dat is de omgedraaide wereld. De rijken, diegenen die het evangelie kenden, de missionarissen gingen naar de arme zwartjes met hun koffertje en hun Bijbel. Hier is het omgekeerd: Lazarus naar hen toe om hen te leren. Zouden de rijken de armen zien als het subject van de ontferming? Ik hoor wel eens van ziekenhuisaalmoezeniers hoe zo'n rijke, geprivilegieerde, die alles heeft, nu hulpeloos in zo'n ziekenhuis terecht komt... en dan komt er soms iets open van ontferming en mededogen.

Die armen en gebrokenen moeten de rijken toch iets laten zien van ontferming. Hen helpen ja. Of blijft het nog altijd zo dat de rijke, en wij vaak ook, de armen zien als voorwerp, als object van liefdadigheid. Wij helpen toch. Kom, ik heb nog wel wat over: voor die rijke is 100.000 € soms zelfs een pindanoot. Dat versterkt bij vele mensen nog meer de eigenwaarde en dunk van die mensen. De grote kloof die er is tussen rijk en arm, wordt niet kleiner, maar ook door de spiegel van deze parabel: **die rijke wordt door zijn eigen rijkdom verhinderd om hulpbehoevend te kunnen worden**. Dat hij zal erkennen dat hij 'hulp' nodig heeft (2x lezen)!

Wel vraagt die rijke nu dat zijn 5 broeders nog moeten verwittigd worden, voor het te laat is. Nee, zegt Abraham, die hebben de Wet en de profeten, en dat is genoeg. Ja, maar, als er nu eens iemand uit de dood opstaat en naar mijn 5 broers gaat, dan ... ja dan gaan ze geloven! Ja, in een mirakel gaan ze wel geloven? Kijk nu naar de Emmaüsgangers: Jezus kwam bij hen lopen, maar ze herkenden Hem niet. Het was niet van: ah Jezus, wij herkennen u wel, loop maar met ons mee. Neen, geen herkenning. Wel een hart dat gaat branden omdat de schriften worden geopend, bij hun leven wordt gelegd, totdat hij het brood gaat breken. Dat wordt herkend. Als ge de schriften goed leest weet ge waarover het gaat, ook als het gaat over arm en rijk. Als er gezegd wordt: *het hoeft niet dat er armen onder u zijn?* Ja. Zo letterlijk staat het er. En als ze d'r zijn, leer dan van Lazarus waarom het gaat: om delen en de poort open te houden en de koof te verkleinen. Nu al. Leer van de schriften, van de God die onze hulp is, ook in de figuur van Lazarus!
AMEN

Egbert Rooze,
De Lier, 16 februari 2014